

Sygn. akt I ACa 320/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SA Beata Kozłowska

Sędziowie: SA Maciej Dobrzyński

SA Robert Obrębski (spr.)

Protokolant: sekr. sąd. Marta Lach

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa W. P. i L. P.

przeciwko (...) W.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 8 grudnia 2011 r.

sygn. akt II C 771/11

1. oddala apelację;

2. nie obciąża powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IA Ca 320/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 października 2009 r. W. P. wniósł o zobowiązanie (...)W. do złożenia oświadczenia woli dotyczącego przeniesienia na powoda własności nieruchomości położonej przy ul. (...) w W. i domagał się zakazania stronie pozwanej pobierania podatków i opłat od tej nieruchomości. Uzasadniając żądania, powód wskazywał na decyzję z dnia 20 maja 1988 r. dotyczącą przyznania na rzecz powoda i L. P. użytkowania wieczystego tej nieruchomości oraz twierdził, że od dwudziestu lat strona pozwana uchyla się od zawarcia umowy ustanawiającej wskazane prawo na rzecz osób uprawnionych. Uwzględniając wniosek powoda, Sąd Okręgowy zawiadomił L. P. o sprawie, który podczas rozprawy w dniu 8 grudnia 2011 r. oświadczył, że przystępuje do postępowania jako powód i wnosil o uwzględnienie powództwa także na swoją rzecz.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 8 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy odrzucił pozew o zakazanie stronie pozwanej pobierania podatków i opłat, zaś (...)W. wniosło o oddalenie powództwa w pozostałym zakresie jako bezzasadnego oraz obciążenie powodów kosztami postępowania.

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo i zasądził od powodów na rzecz strony pozwanej kwotę 1800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Ustalenia faktyczne, których podstawę stanowiły dokumenty złożone przez powodów, Sąd Okręgowy ograniczył do stwierdzenia, że decyzją z dnia 20 maja 1988 r. orzeczono o oddaniu nieruchomości wskazanej w pozwie na rzecz W. P. oraz L. P. w udziałach po 1/2 prawa użytkowania wieczystego i stwierdzono, że decyzja stanowi podstawę zawarcia umowy o oddaniu nieruchomości w użytkowanie wieczyste w formie aktu notarialnego, który do chwili obecnej, jak ustalił Sąd Okręgowy, nie został sporządzony.

Oceniając nieliczne okoliczności podnoszone w pozwie, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw prawny uzasadniających powództwo, po przeanalizowaniu wszystkich kolejnych aktów prawnych dotyczących przekształcenia prawa użytkowania wieczystego na prawo własności, doszedł bowiem do przekonania, że w kolejnych ustawach z żądaniem realizacji tego rodzaju uprawnienia, na zasadach określonych prawem, mogły występować osoby posiadające status użytkownika wieczystego, którego powodowie, jak uznał Sąd Okręgowy, nie nabyli w wyniku wydania decyzji administracyjnej z dnia 20 maja 1988 r., która nie wywoływała skutku przewidzianego przepisami prawa cywilnego, stanowiła natomiast podstawę zawarcia przez strony umowy notarialnej oraz wpisania prawa użytkowania wieczystego do księgi wieczystej nieruchomości, stosownie do art. 35 i 20 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, obowiązującej w dacie wydania tej decyzji. Sąd Okręgowy wskazał, że instytucja przekształcenia użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości była uregulowana w ustawie z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności, następnie podobne regulacje zostały zawarte w ustawie z dnia 26 lipca 2001 r. o nabywaniu przez użytkowników wieczystych prawa własności nieruchomości, w dalszej natomiast kolejności zostały przyjęte w ustawie z dnia 29 lipca 1985 r. o przekształceniu użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości, we wszystkich jednak ustawach przekształcenie wymagało zgłoszenia wniosku przez użytkownika wieczystego, powodowie zaś nie nabyli takiego prawa do zajmowanej nieruchomości, jak również wydania decyzji, na którą powodowie się nawet nie powoływali i przyznawali, że nie została zawarta umowa o ustanowieniu na ich rzecz prawa użytkowania spornej nieruchomości. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wnieśli obydwaj powodowie, którzy zaskarżyli ten wyrok w całości, zarzucili Sądowi Okręgowemu naruszenie przepisów prawa materialnego powołanych w jego uzasadnieniu, wskazywali na zaniechanie ustalenia stanu faktycznego sprawy, jak również na naruszenie przepisów prawa międzynarodowego, w tym art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowiek i Podstawowych Wolności, twierdzili bowiem, że proces nie był rzetelnie przeprowadzony, powodowie nie mogli w nim osobiście uczestniczyć z powodów obciążających Sąd Okręgowy, jak też że sprzecznie z art. 14 pkt 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, nie został w tym postępowaniu zapewniony swobodny udział publiczności. Ponadto powodowie powoływali się na wielokrotne żądania zawarcia umowy dotyczącej ustanowienia prawa użytkowania wieczystego oraz na wieloletnie ignorowanie tych żądań przez stronę pozwaną. We wnioskach apelacji powodowie domagali się zmiany zaskarżonego wyroku oraz uwzględnienia powództwa, ewentualnie jego uchylecia oraz przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Ustalenia Sądu Okręgowego były prawidłowe, wynikały z dokumentów złożonych przez powodów, którzy nie zgłaszali innych dowodów, nie podnosili także faktów istotnych dla sprawy, które nie zostałyby ustalone przez Sąd Okręgowy, w całości zostały więc uznane za podstawę rozstrzygnięcia o zasadności apelacji, która została oparta na bezzasadnych zarzutach, zwłaszcza że część zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego należało uznać za oczywisty przejaw nieznamośności zasad postępowania cywilnego w zakresie dotyczącym organizacji rozprawy, udziału stron postępowania oraz publiczności. W rozprawie z dnia 8 grudnia 2011 r., po zakończeniu której został wydany zaskarżony wyrok, powodowie osobiście uczestniczyli, mieli więc możliwość swobodnego wyrażenia swoich racji, jak też ustosunkowania się do stanowiska strony przeciwnej, w tym do argumentów podniesionych w odpowiedzi na apelację, której odpis został także prawidłowo doręczony W. P., brat powoda skorzystał natomiast z możliwości przystąpienia do postępowania, Sąd Okręgowy uwzględnił bowiem wnioski

powoda z art. 196 § 1 k.p.c. Podczas rozprawy apelacyjnej zostało ujawnione, że W. P. od lat pozostaje opiekunem prawnym L. P., przyjąć więc należało, że czynności, które podejmował W. P. w tej sprawie po przystąpieniu do postępowania L. P., były podejmowane także w jego umieniu oraz że L. P. był w tej sprawie należycie zastępowany przez swojego opiekuna. Oceniając z urzędu prawidłowość postępowania przed Sądem Okręgowym, jak również skuteczność wniesienia apelacji przez L. P., Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się nieprawidłowości, jeśli bowiem W. P. składał wniosek umożliwiający przystąpienie brata do postępowania, to konsekwentnie należało również uznać, że w imieniu brata jasno wyraził wolę udziału w tym postępowaniu, składając zaś wniosek o sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku, działał w imieniu brata, który uzyskał status powoda przed wydaniem zaskarżonego wyroku. Podpisanie apelacji przez L. P. było więc zbędne oraz prawnie bezskuteczne, jednakże jej podpisanie przez W. P. uzasadniało przyjęcie, że także L. P. wniósł apelację do wyroku Sądu Okręgowego, ponieważ był reprezentowany przez brata. Obaj powodowie mieli więc możliwość skutecznego działania w sprawie, brak więc był podstaw do przyjęcia, że sprawa odbyła się bez udziału skarżących oraz że proces nie został rzetelnie przeprowadzony.

Na nieporozumieniu został oparty zarzut, jakoby Sąd Okręgowy nie zapewnił swobodnego udziału publiczności w tej sprawie. Z protokołu rozprawy z dnia 8 grudnia 2011 r. nie wynika, aby osoby stanowiące publiczność były obecne na sali rozpraw, nie znaczy to jednak, że sprawa została rozpoznana przy drzwiach zamkniętych, oznacza natomiast, iż żadna osoba poza powodami oraz pełnomocnikiem strony pozwanej nie była na tyle zainteresowana sprawą, aby zdecydowała się na udział w rozprawie w charakterze publiczności. Niezasadnie powodowie podnosili w apelacji, że Sąd Okręgowy naruszył art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, jak też że rozpoznanie sprawy nie odpowiadało art. 14 pkt 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, skoro rozprawa została przeprowadzona zgodnie z przepisami polskiego kodeksu postępowania cywilnego.

Apelacji nie uzasadniał ponadto zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, które Sąd Okręgowy powołał w uzasadnieniu wydanego wyroku, prawidłowo wskazując, że we wszystkich trzech ustawach, które obowiązywały w istotnym dla sprawy okresie, uprawnienie dotyczące przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości zostało przyznane wyłącznie użytkownikom wieczystymi nieruchomości, nie zostało natomiast przyznane osobom, na rzecz których wydano decyzje o oddaniu nieruchomości w użytkowanie wieczyste, jednak nie podjęto dalszych czynności, z dokonaniem którym można było nabyć status użytkownika wieczystego. Zasadnie więc Sąd Okręgowy podał w uzasadnieniu wyroku, powołując się na art. 20 ust. 1 i art. 35 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, że do powstania użytkowania wieczystego, a więc także nabycia statutu użytkownika wieczystego, niezbędne było, także w połowie 1988 r., zawarcie umowy w formie aktu notarialnego oraz wpisanie powstałego prawa do księgi wieczystej. W rozpoznawanej sprawie powodowie nie twierdzili, aby takie czynności zostały dokonane, nie mogli więc wykazać podstawowych zdarzeń, z których mogłyby wynikać zasadne roszczenie o wydanie wyroku nakazującego stronie pozwanej przekształcenie użytkowania wieczystego w prawo własności spornej nieruchomości. Skarżący przeoczyli, że nie jest możliwe przekształcenie nieistniejącego prawa w inne, nie podnosili ponadto innych zdarzeń, z których mogłyby wynikać roszczenie dotyczące nakazania stronie pozwanej przeniesienia na powodów nieruchomości opisanej w pozwie. Z okoliczności wielokrotnego zwracania do strony pozwanej o przystąpienie do umowy w wykonaniu decyzji administracyjnej z dnia 20 maja 1998 r. nie mogły wynikać zdarzenia uzasadniające powództwo, ponieważ do powstania użytkowania wieczystego konieczne było zawarcie umowy oraz wpisanie prawa do księgi wieczystej nieruchomości, zaś żądania powodów nie mogły zastąpić tych zdarzeń. Niezależnie od tego, że dokumentacja załączona do pozwu wskazuje na przyczyny, ze względu na które strona pozwana nie przystąpiła do umowy w wykonaniu decyzji z dnia 20 maja 1988 r., nie ulga kwestii, że umowa nie została zawarta oraz że prawo użytkowania wieczystego spornej nieruchomości nie zostało wpisane do księgi wieczystej. Zasadnie więc Sąd Okręgowy uznał, że powodom nie przysługuje prawo, które na podstawie przepisów powołanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku mogłyby zostać przekształcone w prawo własności nieruchomości wskazanej w żądaniu pozwu. Dodatkowo należy wskazać, wnioskując z dokumentów złożonych przy pozwie, że z uzasadnienia decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 18 grudnia 2008 r. wynika, iż decyzją z dnia 13 kwietnia 2006 r., stwierdzona została nieważność decyzji z dnia 20 maja 2008 r., z wydania której powodowie wywodzili roszczenia dochodzone w tej sprawie. Z informacji podanych w motywach decyzji z dnia 18 grudnia 2008 r. nie wynika natomiast, aby decyzja Kolegium z dnia 13 kwietnia 2006 r. została

zmieniona, uchylona albo w inny sposób wzruszona. Z uzasadnienia powołanej decyzji wynika tylko, że w całości została uwzględniona skarga W. P. na postanowienie z dnia 12 lipca 2006, w którym stwierdzono uchybienie terminowi na wniesienie przez powoda odwołania od decyzji nadzorczej z dnia 13 kwietnia 2006 r. Uchylone więc zostało postanowienie z dnia 12 lipca 2006 r., nie zaś decyzja, w której Kolegium stwierdziło nieważność decyzji z dnia 20 maja 1988 r. Z dokumentów złożonych przez powodów wynika więc, że decyzja dotycząca ustanowienia na rzecz powodów użytkownika wieczystego spornej nieruchomości ze skutkiem wstecznym została usunięta z obrotu oraz że do rozpoznania pozostaje wniosek W. P. o ponownie rozpoznanie sprawy zakończonej decyzją nadzorczą z dnia 13 kwietnia 2006 r. Uwzględnienie podanych okoliczności w uzupełnieniu ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy tym bardziej wykazuje, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Apelacja powodów podlegała więc oddaleniu. Uwzględniając wieloletnie zaniechanie wykonania decyzji z dnia 20 maja 1988 r., zanim została stwierdzona jej nieważność, jak również trudną sytuację majątkową powodów oraz stan zdrowia L. P., na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążenia powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.